

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หนังสือการ์ตูน เป็นรูปแบบหนึ่งของหนังสืออ่านที่เป็นสากล ซึ่ง เด็กทุกคนจะต้องได้สัมผัสอย่างแน่นอน ไม่ช้าก็เร็ว ไม่ว่าจะเป็น เด็กเรียนเก่งหรือเด็กเรียนอ่อน อยู่ในครอบครัวที่ร่ำรวยหรือยากจน เมื่อยามที่พวกเขาเด็ก ๆ อ่านหนังสือการ์ตูนนั้น ดูเหมือนว่าพวกเขาจะไม่สนใจต่อสิ่งใดเลย (Frank 1954:245-246) บางคนถึงกับลิ้มรับประทานอาหาร (Larrick 1964:93) เด็กที่อ่านหนังสือการ์ตูนนั้น เขาจะอ่านด้วยตัวของเขาเอง เพื่อความรู้ความสนุกเพลิดเพลิน ไม่มีใครสั่งหรือกำหนดให้เขาอ่าน (Larrick 1964:81) และสิ่งที่สำคัญที่สุดอีกอย่างหนึ่งคือการอ่านหนังสือการ์ตูน เป็นการนำไปสู่ความสนใจในการอ่านหนังสืออื่น ๆ (เจือ สตะเวทิน 2510:216)

ดังนั้นจึงมีการนำเอาหนังสือการ์ตูนมาใช้เป็นสื่อการสอนอีกชนิดหนึ่ง โดยทำเป็นหนังสือประกอบหลักสูตรในระดับชั้นประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้เพราะหนังสือการ์ตูนนั้นดูง่าย เข้าใจง่าย และเรียกร้องความสนใจของนักเรียนได้ดีกว่าหนังสือที่มีข้อความและตัวอักษรเพียงอย่างเดียว (ชม ภูมิภาค ม.ป.ป.:134-144) ประสงค์ สุรสิทธิ์ (2515:37-39) ได้ทำการทดลอง เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ด้านความเข้าใจของนักเรียน จากการอ่านหนังสือบทเรียนที่มีแต่ตัวอักษร บทเรียนที่มีตัวอักษรประกอบภาพการ์ตูน และบทเรียนที่ผูกเป็นการ์ตูน เรื่อง ปรากฏผลว่านักเรียนที่อ่านบทเรียนที่ผูกเป็นการ์ตูน เรื่อง มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่าทั้งสองแบบ

ในสหรัฐอเมริกา ได้ทดลองเอาหนังสือการ์ตูนมาใช้ประกอบการสอนในวิชาต่าง ๆ จากการศึกษาค้นคว้าปรากฏผลว่า การใช้หนังสือการ์ตูน สอนวิชาภาษาและวรรณคดี ทำให้เด็กสนใจในเนื้อหาวิชาและการอ่านเพิ่มมากขึ้น (สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่น ๆ 2508:60, Kinder 1959:399) ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนกับการสอนตามปกติ

พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้หนังสือการ์ตูนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยสอนตามปกติ (Sones 1944:238-239, สุรางค์รัตน์ ณ พัทลุง 2521:ข.ประเสริฐ มาสุปรีดี 2522:๑1-๑2)

เนื่องจากการอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนใน ระดับใดก็ต้องอาศัยการอ่านแทบทั้งสิ้น ความสำเร็จในการเรียนของเด็กนั้นส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่าน เด็กที่อ่านไม่ได้ดีนักมักจะเรียนวิชาอื่นไม่ได้ดีด้วย (Hildreth 1950:248) และความสามารถในการอ่านก็ต้องหมายถึงการอ่านด้วยความเข้าใจ เพราะเมื่อผู้อ่านเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้แจ่มแจ้งแล้ว จะสามารถรวบรวมความคิดในสิ่งที่อ่านได้ (Tinker 1952:15) มีผลงานวิจัยหลายเล่มที่สรุปตรงกันว่า ความสามารถในการอ่านมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงก็จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง และนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำก็จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำด้วย (Scott 1963:322-325, Pierce 1970:4625, Noth 1974:213-215, ประทีปพรณ สุธรรมวงศ์ 2517:8)

องค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ ที่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่านมากที่สุด คือ คำศัพท์ และโครงสร้างของไวยากรณ์ (Levin and William:123, Russel 1961:131, Harris 1962:238, Fader and Katz 1964:391, Miller 1973:118) จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้คะแนนคำศัพท์และคะแนนไวยากรณ์สูง จะได้คะแนนความเข้าใจในการอ่านสูงด้วย (สุชา จันทรเอม 2509:8, จริญญา อ่อนประไพ 2517:12, ระรินทิพย์ เจริญสุข 2517:10, พิศรวัลย์ โกวิทวดี 2515:31) ซึ่งนอกจากองค์ประกอบทั้ง 2 ประการที่กล่าวมาแล้ว เนื้อหา ยังเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะหนังสือการ์ตูน ซึ่งนอกจากจะมีภาพเป็นส่วนประกอบแล้ว เนื้อหา ก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญเช่นกัน จากการสัมมนาเรื่อง การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ของกรมสามัญศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2515:53) ได้กล่าวถึงเนื้อหาที่เหมาะสมในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กว่ามีวิธีการ เสนอ เนื้อหาอยู่สามรูปแบบคือ

1. แบบบรรยาย (Narration) คือ แบบเสนอเรื่องราวติดต่อกันไป
2. แบบสนทนา (Dialogue) คือ แบบเสนอเรื่องราวโดยการสนทนาโต้ตอบ
3. แบบสนทนาพร้อมกับแบบบรรยาย (Narration and Dialogue) คือ การนำ

แบบบรรยายและแบบสนทนา มารวม เข้าด้วยกัน

การเสนอ เนื้อหาในแต่ละแบบนี้ ต่างมีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่าง การเสนอ เนื้อหาแบบบรรยายทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพพจน์ที่ชัดเจน ผู้อ่านได้รับสาระสำคัญของเนื้อหาจากเรื่อง ที่อ่านอย่างละเอียดแจ่มแจ้ง (กรมวิชาการ 2509:140) การเสนอ เนื้อหาแบบสนทนา แต่ละบท

จะช่วยในการสร้างภาพพจน์ของฉาก เหตุการณ์ และอากัปกิริยาของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม เรื่อง อีกทั้งช่วยให้การดำเนินเรื่อง เป็นไปด้วยความรวดเร็ว สนุกสนาน (Callahan 1948:113) ส่วนการเสนอเนื้อหาแบบสนทนาพร้อมกับแบบบรรยาย จากงานวิจัยของดำเนิน ยอดมิ่ง (2525:52) ได้ศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากหนังสือการ์ตูนที่มีวิธีเสนอเนื้อหาแตกต่างกัน โดยใช้เนื้อหาในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พบว่าหนังสือการ์ตูนที่เสนอเนื้อหาแบบผสมส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าทั้งแบบบรรยายและแบบสนทนา

กล่าวโดยทั่วไปแล้วหนังสือการ์ตูนนอกจากจะช่วยส่งเสริมบรรยากาศในห้องเรียนให้เด็กเอาใจใส่และเกิดความสนุกสนานในบทเรียนแต่ละชั่วโมงแล้ว ยังช่วยในการฝึกหัดอ่านของเด็กด้วย ในระดับประถมศึกษามักพบว่า เด็กอ่านหนังสือไม่คล่อง การฝึกหัดอ่านของเด็กเป็นไปอย่างน่าเบื่อหน่าย การ์ตูนจะสร้างประสบการณ์ในการอ่านให้แก่เด็ก เด็กจะอ่านด้วยความเพลิดเพลิน กระตุ้นเด็กให้พัฒนาทักษะในการอ่าน และทำให้เด็กอ่านได้มากขึ้น นอกจากนั้นถ้าเด็กอ่านคำบรรยายของหนังสือการ์ตูนอย่างละเอียด เด็กจะมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง (Thorndike 1941:110-113) ครูโรงเรียนประถมที่สนใจในการพัฒนาในการอ่านและรสนิยมของเด็กจะต้องเข้าใจว่า เด็กทั้งหลายล้วนแต่ชื่นชอบหนังสือการ์ตูนทั้งสิ้น หนังสือการ์ตูน เหล่านี้จะ เป็นทางผ่านซึ่งชักนำให้เด็กรักการอ่านจน เป็นผลสำเร็จ (Robinson 1966:81) และ เหตุที่เลือกชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก็เพราะจากการศึกษาถึงความสนใจในการอ่านหนังสือการ์ตูน พบว่าเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาโดยเฉพาะอายุ 8-10 ขวบ ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากที่สุด (Larrick 1959:137, Schonell 1961:219, กระทรวงศึกษาธิการ 2520:ไม่มีเลขหน้า) เด็กในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นช่วงกลางระหว่างประถมต้นและประถมปลาย เนื้อหาวิชาภาษาไทยที่เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่เกิดขึ้นจากนักเรียนในชั้นนี้ อาจจะเป็นปัญหาที่ทั้งเด็กเล็กและเด็กโตประสบด้วย ดังนั้นถ้ามีวิธีการเสนอเนื้อหาในแบบเรียนที่ดัดแปลงในรูปของหนังสือการ์ตูน ให้เหมาะสมกับระดับความสามารถด้านความเข้าใจในการอ่านของเด็ก ก็จะทำให้การเรียนการสอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ของรูปแบบการเสนอเนื้อหาในหนังสือการ์ตูน กับระดับความ

สามารถด้านความเข้าใจในการอ่าน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้านพุทธิพิสัยของนัก เรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่มีระดับความสามารถด้านความ เข้าใจในการอ่านแตกต่างกัน จะมีผล
สัมฤทธิ์ทางการ เรียนจากหนังสือการ์ตูนที่มีวิธี เสนอ เนื้อหาแบบบรรยาย แบบสนทนา และแบบ
สนทนาพร้อมกับแบบบรรยาย แตกต่างกัน
2. นักเรียนที่มีระดับความสามารถด้านความ เข้าใจในการอ่านต่างกัน จะมีผลสัมฤทธิ์
ทางการ เรียนจากหนังสือการ์ตูนที่มีวิธี เสนอ เนื้อหาแบบเดียวกัน แตกต่างกัน
3. นักเรียนที่มีความสามารถด้านความ เข้าใจในการอ่านระดับเดียวกัน จะมีผล
สัมฤทธิ์ทางการ เรียนจากหนังสือการ์ตูนที่มีวิธี เสนอ เนื้อหาต่างกัน แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ จะศึกษานัก เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528
2. เนื้อหาทั้งสามรูปแบบของหนังสือการ์ตูนที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ก็ือวิชาภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เรื่อง นักดับเพลิง
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้านพุทธิพิสัย จะวัดจากพฤติกรรมด้านความรู้ การนำ
ไปใช้ และการประเมินค่า
4. รูปแบบการ เสนอ เนื้อหาในหนังสือการ์ตูนมี 3 รูปแบบคือ แบบบรรยาย แบบ
สนทนา และแบบสนทนาพร้อมกับแบบบรรยาย

ค่าจำกัดความของการวิจัย

1. การ์ตูนเรื่อง หมายถึง การ์ตูนหลาย ๆ ภาพ ที่ได้จัดลำดับ เรื่องราวอย่างสัมพันธ์
ต่อ เนื้อกันไป เป็น เรื่องราวอย่างสมบูรณ์

2. หนังสือการ์ตูนที่เสนอ เนื้อหาแบบบรรยาย หมายถึง การ์ตูน เรื่องที่ผูก เนื้อเรื่องขึ้น เป็นเรื่องราวต่อเนื่อง มีภาพการ์ตูนประกอบ เนื้อหาอย่างละเอียด มีข้อความ คำบรรยาย เพื่อดำเนิน เรื่องหรือการสรุป เรื่อง

3. หนังสือการ์ตูนที่เสนอ เนื้อหาแบบสนทนา หมายถึง การ์ตูน เรื่องที่มีบทสนทนาของตัวละครในเรื่องโต้ตอบกันตาม เนื้อ เรื่องที่ผูกขึ้น ตัวละครอาจมีตั้งแต่สองตัวขึ้นไปหรือมากกว่า ตัวละครจะเป็นตัวดำเนิน เรื่องติดต่อกันไป (เปลื้อง ณ นคร 2507:123)

4. หนังสือการ์ตูนที่เสนอ เนื้อหาแบบสนทนาพร้อมกับแบบบรรยาย หมายถึง การ์ตูน เรื่องที่นำเอาลักษณะของการ์ตูนที่เสนอ เนื้อหาแบบบรรยายและแบบสนทนาผสม เข้าด้วยกัน เพื่อให้การดำเนิน เรื่องน่าสนใจ การขยายความและการสรุป เรื่องที่กระชับอย่างค่อเนื่องกันไป

5. ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง ความสามารถในการตอบข้อทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านของสำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

5.1 ความเข้าใจในการอ่านสูง หมายถึง นักเรียนที่มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไป

5.2 ความเข้าใจในการอ่านปานกลาง หมายถึง นักเรียนที่มีคะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 26-74

5.3 ความเข้าใจในการอ่านต่ำ หมายถึง นักเรียนที่มีคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่าน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อที่จะ เป็นแนวทางหรือข้อ เสนอแนะในการผลิตบท เรียนที่ เป็นหนังสือการ์ตูน ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2. เพื่อหารูปแบบการ เสนอ เนื้อหาในหนังสือการ์ตูนที่ดีที่สุดให้ เหมาะสมกับระดับ ความสามารถด้านความ เข้าใจในการอ่านของ เด็ก

3. เพื่อหาวิธี เพิ่มประสิทธิภาพของสื่อที่ เป็นหนังสือการ์ตูนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น